

Handläggare
Helena Borgestedt
helena.borgestedt@ uppsala.se

Datum
2021-02-05
Rev MHN AU 2021-02-23

Diarienummer
2019-3483-PL

Till miljö- och hälsoskydds nämndens
sammanträde den 3 mars 2021

Yttrande över detaljplan Västra Librobäck, samråd

Remiss från plan- och byggnadsnämnden, dnr. PBN 2016-998. Remisstid: 18 december 2020 till 5 februari 2021. Miljö- och hälsoskydds nämnden har fått förlängd svarstid till den 10 mars 2021.

Förslag till beslut:

Miljö- och hälsoskydds nämnden föreslås besluta

att överlämna yttrande daterat den 3 mars 2021 till plan- och byggnadsnämnden.

Sammanfattning

Planområdet ligger i västra delen av staden cirka tre kilometer från centrala Uppsala och är cirka 76 hektar stort. Marken inom planområdet består av jordbruksmark och ägs i huvudsak av Uppsala kommun. Syftet med planläggningen är att möjliggöra industri och verksamheter med fokus på företag och näringsidkare med ett blandat verksamhetsinnehåll. Motivet till planläggningen är en hög efterfrågan på mark för verksamheter och ett stort behov att planera för ett ökat antal arbetsplatser inom Uppsala kommun. Detaljplanen kan möjliggöra uppskattningsvis upp emot cirka 2 750 arbetsplatser.

Ärendet

Syftet med planläggningen är att möjliggöra industri och verksamheter med fokus på företag och näringsidkare med ett blandat verksamhetsinnehåll. Motivet till planläggningen är en hög efterfrågan på mark för verksamheter och ett stort behov att planera för ett ökat antal arbetsplatser inom Uppsala kommun.

Planområdet är till största delen oexploaterat och används huvudsakligen som jordbruksmark. Marken ägs i huvudsak av Uppsala kommun. Planområdet är cirka 76 hektar stort. Detaljplanen möjliggör cirka 50 hektar kvartersmark som planläggs för olika typer av verksamheter och cirka 16 hektar planläggs som natur- eller kvartersmark med syfte att anpassa det nya verksamhetsområdet till platsens förutsättningar och minska påverkan på landskapsbilden.

Planområdet ligger i västra delen av staden cirka tre kilometer från centrala Uppsala och avgränsas av Börjegatan (272) i norr, gamla Börjevägen i söder, Hässelbypark i väster och bostadsbebyggelse i öster. Området ansluts via två befintliga cirkulationsplatser längs Börjegatan. Detaljplanen kan möjliggöra uppskattningsvis upp emot cirka 2 750 arbetsplatser.

Västra Librobäck ligger inom det område som i översiktsplanen benämns Librobäck-Husbyborg och pekas ut som möjlig plats för bebyggelseexpansion där det finns brukningsvärd jordbruksmark. Detaljplanen bedöms vara förenlig med översiktsplanen där området pekas ut som ett större verksamhetsområde. Området är idag inte planlagt förutom en smal remsa intill Börjegatan som idag är planlagd natur.

Jordbruksmark

Stora delar av planområdet består av brukningsvärd jordbruksmark. I miljöbalkens 3 kapitel 4 § slås fast att jordbruk är av nationell betydelse. Det innebär att brukningsvärd jordbruksmark får endast bebyggas om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och om behovet inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Ställningstagandet att jordbruksmarken kan ianspråkta för att det utgör ett viktigt samhällsintresse har gjorts och motiverats i gällande översiktsplan (ÖP 2016). I arbetet med översiktsplanen har analyser och avvägningar skett på en överordnad nivå som landat i ställningstagandet att hela eller delar av berörd jordbruksmark kan exploateras, med hänvisning till väsentliga samhällsintressen och platsernas lägesegenskaper. För att exploatering ska räknas som ett väsentligt samhällsintresse krävs att den bidrar till att stärka en långsiktig hållbar utveckling på lokal, kommunal, regional och/eller nationell nivå. Bedömningen är att det aktuella planområdet är lämpligt att exploatera med verksamheter och den plats som bäst kan svara upp mot behovet av ett större verksamhetsområde. Exploatering med verksamheter och nya arbetstillfällen inom staden och nära stadsnoden Börjetull bedöms vara av väsentligt samhällsintresse och därmed väga tyngre än intresset att bevara brukningsvärd jordbruksmark på platsen. Behovet av verksamheter och nya arbetstillfällen i Västra Librobäck bedöms inte kunna ske på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Grundvatten

Planområdet ligger inom yttre vattenskyddsområde för Uppsala och Vattholmaåsarna och berörs även av riktlinjerna för markanvändning vid Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt. Planområdet ligger mestadels inom område med låg känslighet vilket innebär att utgångspunkten för exploatering ska vara normala försiktighetsmått som standardmässigt tillämpas vid planering och markarbeten. Dagvattenhanteringen ska utformas på ett sätt så att infiltration av farliga ämnen undviks.

Dagvatten

En dagvattenutredning har tagits fram som underlag för planarbetet. För att skapa en fungerande dagvattenhantering som inte ökar belastning på befintligt dagvattensystem och på recipienten, efter planerade exploatering av planområdet, föreslås i dagvattenutredningen ett antal åtgärder.

Dagvatten från kvarteretsmarken fördröjs, enligt riktlinjer från Uppsala vatten, i möjligaste mån i öppna dagvattenlösningar med en magasinkapacitet som motsvarar 20 mm regn. Överskottsvatten från kvarteretsmarken, efter 20 mm fördröjning, samt dagvatten som bildas på gaturummet samt naturmarken samlas och avleds i makadamdiken som anläggs längst med de planerade gatorna. Öppen avledning är att föredra före avledning i slutet ledningsnät för att erhålla rening av dagvatten. Biokol används i de föreslagna dikena för att främja rening av dagvatten. Alternativt tillåts dagvatten passera brunnsfilter innan vidare avledning till dagvattendammarna. Dagvatten från respektive delavrinningsområde leds via makadamdiken till dagvattendammar för ytterligare rening och fördröjning innan vattnet leds vidare till recipienten via det kommunala ledningsnätet. Tillkommande dagvatten från villa- och naturområde i väst avleds norrut via ett gräsdike som avskärmar planområdets västra del. Dagvattendammar planeras i lågpunkterna i planområdets norra och västra del. Infiltrationsmöjligheterna inom planområdet bedöms vara begränsade utifrån den enligt jordartskartan dominerande jordarten och dess mäktighet.

I samband med mycket kraftig nederbörd uppstår dagvattenflöden där planområdets dagvattenlösning inte kommer att vara tillräcklig för att omhänderta allt dagvatten. Det är därför viktigt att planera höjdsättningen så att dagvattnet på ett säkert sätt kan avrinna ytledes via sekundära avrinningsvägar, som planområdets vägar eller öppna ytor och vidare mot recipient. Vid höjdsättning av gatu- och kvarteretsmark är det viktigt att instängda områden undviks. Med instängda områden avses lokala lågpunkter från vilka dagvattnet inte kan avrinna naturligt.

Recipienten är Fyrisån som i sin tur mynnar ut i Mälaren-Ekoln. Utifrån föroreningsberäkningen i dagvattenutredningen bedöms det att den planerade exploateringen tillsammans med implementering av de föreslagna dagvattenlösningarna inte kommer att leda till ökad föroreningsbelastning på recipienterna Fyrisån och Ekoln med undantag för en ökning av kvicksilver och nickelbelastning. För att reducera belastning av dessa ämnen rekommenderas att biokol används även i kvarteretsmarkens dagvattenlösningar. Alternativt kan planområdets dagvattenlösning kompletteras med installation av brunnsfilter. Sammantaget bedöms exploateringen med de föreslagna dagvattenlösningarna inte att hindra recipienterna Fyrisån och Ekoln från att uppnå deras miljö kvalitetsnormer.

Markföroreningar

Det finns inga kända markföroreningar i området. Fem potentiellt förorenade områden finns rapporterade i närheten av planområdet på norra sidan av väg 272 inom det befintliga verksamhetsområdet Librobäck. Två av dessa är ej klassade, två områden är klassade som områden med måttlig risk samt ett som är klassat som ett potentiellt förorenat område med

stor risk. Inom Librobäck norr om Börjegatan/väg 272 finns även en lertäkt, S:t Eriks Tegelbruk AB, med okänd fyllning.

Buller

Buller från flygverksamheten på Ärna flygfält och skottbuller från skjutbanorna vid Ärna begränsar möjligheterna till ändrad markanvändning inom området norr om Bärbyleden. Detta gäller främst bostäder men även annan verksamhet som kan vara känslig för störningar. Bullerrestriktionerna gör att området avsätts för expansion med verksamhetsområden.

Både trafiken längs Gamla Börjevägen, Börjegatan och järnvägen söder om planområdet genererar buller. Bullernivåerna avtar dock snabbt med avståndet från trafiklederna och huvuddelen av planområdet har därför låga bullernivåer runt 40–45 dBA ekvivalent.

Planområdet ligger inom riksintressets influensområde för buller. Influensområdet för buller grundas på givna tillstånd avseende såväl den militära som den civila delen av flygverksamheten vid Ärna flygplats. Verksamheten kan pågå såväl dagtid som kvällstid och påverkar därmed bebyggelseplaneringen i flygplatsens närhet, både beträffande flygbuller och hinderfrihet. En begränsad del av planområdet i nordväst ligger inom influensområde för flygbuller där de ekvivalenta bullernivåerna är upp till 55 dBA. Huvuddelen av planområdet ligger inom bullerområde för skjutbuller med nivåer upp till 65 dBA. Bullret kommer från den militära skjutbanan vid Ärna.

Områdets karaktär kommer att förändras markant och även om trafiken i området inte bedöms generera några höga bullernivåer så kommer ljudmiljön ändras. Det är rimligt att tro att både trafiken och verksamheterna i området ger visst buller. Detta påverkar dock huvudsakligen platsen. Omkringliggande landskap och bostäders ljudmiljö kan påverkas till viss del men bullernivåerna bedöms inte överskrida gällande bullerförordning.

Då området kommer att planläggas för verksamheter så bedöms det inte råda någon konflikt mellan den föreslagna exploateringen och riksintresset för totalförsvaret eller det buller som Ärna flygplats och skjutbanan genererar.

Luft

Planområdet utgörs huvudsakligen av jordbruksmark och natur. Eftersom trafiken genom området är begränsad så är luftkvaliteten idag god. Både miljömål och miljökvalitetsnormer bedöms kunna klaras. Luftkvaliteten i området bedöms vara god även efter exploateringen. Detta motiveras av relativt låga trafikflöden och förhållandevis öppna gaturum som detaljplanen säkerställer.

Magnetfält

Inom planområdet finns en befintlig transformatorstation vid den nordöstra infarten till planområdet. Detaljplanen möjliggör ytterligare 6 transformatorstationer.

En kraftledning på 20 kV skär genom planområdets södra del. Svenska strålskyddsinstitutet har tagit referensvärden som fungerar som rekommenderade maxvärden och som bygger på riktlinjer från EU. För magnetfält med frekvensen 50 Hz är referensvärdet 100 μ T

(mikrotesla). Under de största kraftledningarna (400 kV) ligger fälten på 10–20 μ T (Strålsäkerhetsmyndigheten, Magnetfält och hälsorisker, 2009). Detta innebär att även området under kraftledningen klarar referensvärdet med god marginal.

Anna Nilsson
miljödirektör

Bilagor

Bilaga 1: Yttrande över detaljplan för Västra Librobäck, samråd

Bilaga 2: Översiktskarta

Handläggare
Helena Borgestedt
helena.borgestedt@ uppsala.se

Datum
2021-03-03

Diarienummer
2019-3483-PL

Plan- och byggnadsnämnden

Yttrande över detaljplan för Västra Librobäck, samråd

Remiss från plan- och byggnadsnämnden, dnr. PBN 2016-998. Remisstid: 18 december 2020 till 5 februari 2021. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått förlängd svarstid till den 10 mars 2021.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill föra fram följande synpunkter.

Jordbruksmark

Nämnden saknar i planbeskrivningen en tydlig motivering varför det anses vara skäligt att jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse och anläggning. Enligt MB: 4 § 3 får detta bara ske om åtgärden behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen.

Grundvatten

Planområdet ligger inom den yttre zonen i vattenskyddsområde för Uppsala- och Vattholmaåsarna. Skyddsföreskrifterna ska följas. Eventuellt kan det behövas sökas dispens från skyddsföreskrifterna för den planerade exploateringen.

Markföroreningar

Enligt kommunens *Risakanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt* ligger delar av planområdet inom ett område med måttlig känslighet för grundvattnet. Enligt risakanalysen ska exploatering på måttligt känslig mark utföras med vissa försiktighetsmått, t.ex. bör en översiktlig miljöteknisk markundersökning göras.

- Någon miljöteknisk markundersökning har inte gjorts och nämnden anser att det bör motiveras varför en sådan inte har gjorts.

Dagvatten

Nämnden anser att de föreslagna lösningarna med öppna diken är godtagbara ur miljösynpunkt. Det är dock inte tydligt om det är tänkt att vara makadamdiken med aktivt kolfilter eller brunnsfilter eftersom båda alternativen finns med i dagvattenutredningen. Brunnar med filter kräver kostsamt underhåll och skötsel då filtren måste bytas minst en gång per år. Nämnden anser därför att förslaget med öppna diken är bättre på lång sikt eftersom det är mer robust och hållbart.

I samband med mycket kraftig nederbörd uppstår dagvattenflöden där planområdets dagvattenlösning inte kommer att vara tillräcklig för att omhänderta allt dagvatten. Nämnden

instämmer därför med att det är viktigt att planera höjdsättningen av gatu- och kvartersmark så att instängda områden undviks och dagvattnet kan avrinna på ett säkert sätt.

Buller

Industri kan generera verksamhets- och trafikbuller.

- Nämnden anser att planen behöver förtydliga eventuell påverkan av buller vid befintliga bostäder intill planområdet och i det av översiktplanen utpekade grönområdet Hässelby hage.

Gröna lösningar

Materialval och tekniska lösningar är inte något som regleras i detaljplanen. Nämnden vill ändå lyfta följande:

- Att förnyelsebara och giftfria resurser ska användas i så stor utsträckning som möjligt för att bidra till möjligheten att uppnå en hållbar och långsiktig utveckling i Uppsala kommun samt för att Sveriges miljömål ska uppnås. Exempel på detta kan vara att energiförsörjningen för de planerade verksamheterna fås genom förnyelsebara energikällor, att giftfria och klimatvänliga material används i dess uppbyggnad samt att gröna tak anläggs för att hantera dagvatten och skapa gröna ytor som kan bidra till en ökad biodiversitet.

För miljö- och hälsoskyddsnämnden

Klara Ellström
ordförande

Samuel Lundström
nämndsekreterare

Bilaga 2. Översiktskarta

Planområdet Västra Librobäck markerat med röd cirkel på kartan.